

struinen

waternet

NIEUWS UIT DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN | NR. 72 | WINTER 2011

'Hier staan al mijn zintuigen op scherp'

WILD SPOTTER ROB BEL (51) LIGT IN DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN URENLANG ROERLOOS IN DE BOSJES. SOMS IS HIJ EEN MET DE NATUUR.

"Doodstil op de grond liggen en geduldig wachten totdat er herten of vossen voorbijkomen. Dat is mijn geheim voor een mooie natuurfoto. Ik kruip onder varens en struiken door om een gunstige positie te bepalen. Vochtige aarde en kruidige planten verdrijven mijn lichaamsgeur. Mijn camouflagekleding maakt me onzichtbaar. Soms ben ik een met

de natuur. Dan staan al mijn zintuigen op scherp. Net als bij de dieren om mij heen. Mijn camera met telelens heb ik permanent in de aanslag. Ongecontroleerde bewegingen kan ik me niet veroorloven. Vooral vogels zijn erg schrikachtig. Dus is het vanaf zonsopkomst vaak urenlang roerloos wachten op dat ene onvergetelijke fotomoment. Ik lag een keer bij een vossenhol waar jongen naar buiten kropen, was getuige van een strijd op leven en dood tussen bronsstige damherten en ontdekte van dichtbij een nestje van de gekraagde roodstaart. In de winter kom ik drie keer per week. Laatst zei iemand: waarom zet je je bed niet neer in de Waterleidingduinen?"

1. HET VLEIGERMONUMENT

Mannetjes damherten verzamelen zich tijdens de bronst hier in het najaar.

2. MIDDENVELD

Hier eten koperwieken en kramsvogels in het najaar bessen van de duindoorns.

3. ZWARTEVELDEKANAAL

Krakeend, brilduiker, winter-taling, middelste zaagbek en tafeleend: je kunt ze hier allemaal zien. Nader voor-zichtig en stel je verdekt op, zodat ze niet schrikken en opvliegen.

Benieuwd welke wandelroutes er zijn in de Amsterdamse Waterleidingduinen? Ga naar www.waternet.nl voor een routebeschrijving en meer informatie.

INHOUD

2 struinen met Rob

4 natuur en water
Over de bomen en het bos

7 gespot
De jonge bioloog

8 panorama
Ome Janneberg

10 kinderpagina
Het sneeuwt!

11 mijn water
Artis

12 bewoners van de AWD
Winterlandschap

14 uitgelicht

16 activiteitenkalender & info

Over de bomen en het bos

De Amsterdamse Waterleidingduinen bestaan voor zo'n vijf vierkante kilometer uit bos. De monumentale bomen in deze bossen krijgen in de winter extra aandacht van gespecialiseerde boomverzorgers. "Elke monumentale boom is een uniek ecosysteem." Struinen ging de boom in.

Op een boeren erf aan de rand van de Waterleidingduinen staan twee mannen in een vijftienvijftig meter hoge eik. Ze hangen in bergbeklimmers harnas 'gezekerd' aan stevige touwen. Behendig stappen ze van stam naar dikke takken en terug. Met een scherpe handzaag ontdoen ze de monumentale eik van overbodige ballast. Grote takken vallen met blad en al met veel kabaal op de grond.

BIEFSTUKZWAM

De snoeibeurt is nodig omdat de eik bezwijkt onder zijn zware kroon. Onder aan de stam is dat goed te zien. Op een bruine, vochtige plek die lijkt op een

bultige zwelling is een wond ontstaan. "Dat is deels een gevolg van het zelfhelende vermogen van de boom," vertelt boomverzorgster Marc Helsloot als hij uit de eik is 'abgeseilt'. "Deze honderdjarige boom is door zijn zware last sterk voorover gaan hangen. Waar onderaan de stam veel spanning komt te staan, maakt de eik extra houtcellen aan om zijn draagvermogen te vergroten. Het nadeel is dat als de last met de jaren groter wordt, ook de bult en de wond in omvang toenemen. Door de constante vochtstroom binnenin de boom ontstaan 'beurse' plekken. Vocht is een voedingsbodem voor schadelijke zwammen, zoals de biefstukzwam, die zich op deze plek heeft genesteld. Deze zwam zet op termijn een rottingsproces in werking. Maar met de juiste behandeling kan deze boom nog jarenlang mee." Vandaag wordt de kroon een kopje kleiner gemaakt. "Dat scheelt draagkracht," zegt Marc Helsloot. "Na het snoeien kan deze eik weer een optimale spanning opbouwen."

DE BEUKENLAAN

In de 34 vierkante kilometer grote Amsterdamse Waterleidingduinen staat zo'n vijf vierkante kilometer bos. Het bos en de bomenlanen bestaan uit verschillende soorten naald- en loofbomen, waaronder veelvoorkomende soorten zoals grove den, Oostenrijkse den, eik, beuk, gewone esdoorn, berk, wilg, populier, linde en lijsterbes. Veel monumentale honderdjarige eiken en oude beuken zijn geplant door voormalige landgoedeigenaren. Zoals de Beukenlaan links bij ingang Oase. Er zijn ook bomen geplant om het stuiven van duinzand in te dammen of om bossen die in de oorlog verloren gingen terug te krijgen. Het bos en de bomen bieden onderdak aan talloze soorten vogels, zoogdieren en andere organismen. "Weinig mensen beseffen dat deze monumentale eik zo'n 500 organismen herbergt," zegt Marc Helsloot. "Dat zijn insecten, wormpjes en ongevaarlijke zwammetjes. Elke monumentale boom is een uniek ecosysteem op zich."

Monumentale bomen zijn bomen die in volle rijpheid kunnen bloeien en volgroeien. Alleen als ze voldoende ruimte hebben, bereiken ze een monumentale stamdikte met een diameter van circa negentig centi-

'NA HET SNOEIEN KAN DEZE EIK WEER EEN OPTIMALE SPANNING OPBOUWEN'

meter. "We geven deze bomen de status 'monumentaal', zodat we ze met extra zorg kunnen behandelen totdat ze hun maximale leeftijd bereiken," zegt Peter Olijhoek van Waternet. Veel monumentale bomen in de Waterleidingduinen hebben inmiddels een respectabele leeftijd bereikt. "De meeste bomen kunnen nog

jaren mee, maar daarvoor is wel specialistische kennis nodig. Hiervoor huren wij boomonderzoekers en boomverzorgers in. Die zijn net als huisartsen in staat een diagnose te stellen van de gezondheidstoestand van het bos en de bomen in de duinen. In overleg beslissen we welke bomen we in het najaar onder handen nemen. Bezoekers ondervinden daarvan soms enige overlast, als paden tijdelijk zijn afgesloten. Maar de meeste mensen beseffen dat het voor hun eigen veiligheid is. Niemand zit te wachten op een zieke eik of beuk die tijdens de eerste najaarsstorm onverwachts omwaait.”

STERKE GENEN

Bomen die onder ideale omstandigheden, met voldoende licht, ruimte en in een gunstige bodem kunnen volgroeien ontwikkelen een grote ‘zaadkracht’, weet Peter Oijhoek. “Uit deze genetisch sterke zaaddragers kunnen zaadjes ontkiemen waaruit stevige gezonde bomen groeien. Zo blijven

inheemse, Nederlandse bomen behouden in de Waterleidingduinen.

Boomverzorger Marc Helsoot wil daar nog wel iets aan toevoegen. “Overal in de binnenduinstrand van Vogelenzang en Aerdenhout neemt de bewonersdruk toe. Monumentale bomen moeten wijken omdat grondeigenaren licht in de tuin willen, of ruimte nodig hebben voor een car poort, een serre, of een extra uitbouw. Steeds meer tuinen worden ook onderhoudsvrij betegeld. Monumentale bomen komen in deze omgeving steeds meer in de verdrukking. In de Waterleidingduinen krijgen ze nog alle ruimte. Daarom zijn natuurgebieden zo belangrijk voor monumentale bomen. Bomen staan hier ook niet in gras, zoals in de meeste tuinen en stadsparken. Het blad kan blijven liggen, waardoor er een gezonde mulch laag kan ontstaan. Onder gras gaat het normale bodemleven verloren. In de gezonde bosgrond van de Waterleidingduinen zijn bomen veel sneller in staat te herstellen van verwondingen en blikseminslagen.”

REGULIER BOSONDERHOUD

Waternet zorgt niet alleen goed voor monumentale bomen. Er is jaarlijks ook regulier bosonderhoud door eigen medewerkers en vrijwilligers. Zo

wordt in dichte bossen regelmatig gekapt om bijzondere bomen de ruimte te geven. Waar het kan, blijft dood hout liggen, want dood hout zit vol leven. Op open plekken kunnen boomzaden spontaan ontkiemen. Licht dat op de bodem valt creëert een

rijke ondergroei van planten die insecten aantrekken. En die insecten zijn weer een lekker hapje voor tal van zangvogels. Zo zorgt Waternet dat er in de duinbossen volop leven mogelijk is.

dinsdag 8 november
om 15.45 uur

naam:

Jack van den Eynden (10)

De jonge bioloog

Wat doe je in de Amsterdamse Waterleidingduinen?

“Met oma Tilly kom ik vaak met de bus vanuit Haarlem naar de duinen. Wij vinden het hier heel mooi en maken foto’s van paddenstoelen, bijzondere bomen, vossen en herten. Elke ingang heeft wel iets bijzonders. Vaak lopen we flinke afstanden en struinen overal dwars doorheen.”

Kom je hier vaak?

“Zo’n twee keer per week. In de vakanties soms wel dagelijks. Elke dag beleven we weer nieuwe avonturen en vaak ontmoeten we hier bijzondere mensen. Ik leer steeds meer over de natuur. Zo heb ik bijzondere paddenstoelen gefotografeerd zoals de pruikenzwam bij ingang de Oase, de rode inktviszwam en de grote parasolzwam. Ook weet ik nu het verschil tussen reeën en herten en kan ik verschillende soorten bomen benoemen.”

Wat vind je zo bijzonder aan dit gebied?

“Niet alleen de natuur is bijzonder. Ik vind het ook leuk om langs alle kanaaltjes en watervalletjes te struinen. Ik heb een folder gekregen waarin staat hoe het water wordt gezuiverd en voor wie het water in de duinen allemaal wordt schoongemaakt. Nu ik zoveel over de natuur en het water weet, ga ik voor groep 6 en 7 een spreekbeurt over de Waterleidingduinen houden. Oma Tilly heeft al gezegd dat ze me gaat helpen.”

ZEGVELD

Door het glooiende open landschap met een enkele grove den of meidoorn wordt dit wel de savanne van de duinen genoemd.

18 meter
Hoogte van berg

450 ha
begraast door koeien

ROODBONTE KOEIEN

De gebroeders Ruigrok laten hun koeien in dit gebied grazen. De koeien helpen ons een handje om de woekerende Amerikaanse vogelkers te verwijderen. Planten die hier van oorsprong voorkomen krijgen weer de ruimte.

OME JAN

Dit is het uitzicht vanaf de Ome Janneberg naar het zuiden. Ome Jan van Honschooten was jachtopzichter bij de landgoed-families de Favauge en Quarles van Ufford.

GRENSBAAN

Dit is een verhoogd pad op de grens van Noord- en Zuid-Holland. Het pad snijdt het Palmveld in tweeën.

70
Aantal roodbonte koeien

LINDENBERGHWEG

De heer dr. P.C. Lindenberg schreef in 1941 een belangrijk boekje over het gebruik van de duinen als 'duinwater-kapitaal'.

Het sneeuwt!

WORDT SPOORZOEKER

Als er sneeuw ligt, zie je vaak sporen van dieren in de duinen. Kun jij altijd herkennen welk dier het is? Spannend is om de sporen te volgen: waar gaan ze naar toe?

In de Waterleidingduinen kun je pootafdrukken vinden van verschillende soorten vogels, eenden en zwanen, maar ook grote dieren zoals damherten of een vosje! Met een zoekkaart voor diersporen kun je stap voor stap de naam van het dier ontdekken. Deze mooie kaarten kun je kopen in het bezoekerscentrum.

WAT IS SNEEUW?

Als de wolken 's winters dikker zijn en hoog in de lucht hangen, kan er sneeuw uit vallen. In een wolk bevinden zich dan ook druppels en ijskristallen. Er zijn verschillende soorten sneeuw. Zo heb je natte sneeuw die vrijwel meteen verdwijnt als het op de grond is gevallen. Droge sneeuw blijft langer liggen. Hiervan kun je mooie sneeuwpoppen en sneeuwballen maken. Hoe ziet een sneeuwvlok eruit? Vaak zie je plaatjes met prachtige figuren. Wil je echt een sneeuwvlok zelf bekijken doe dan de volgende proef.

VANG EEN SNEEUWVLOK..

Dit heb je nodig:

- microscoopglasje (of een diaraampje met glas)
- bus haarlak
- pincet
- vergrootglas

- 1 Leg het glaasje en de bus haarlak in de diepvries.
- 2 Haal het glaasje de volgende dag uit de diepvries. Doe dit met de pincet, zodat het glaasje niet warm wordt.
- 3 Spuit haarlak op het glaasje en houd het schuin, zodat de lak die teveel is eraf kan lopen.
- 4 Leg het glaasje buiten neer en wacht tot er een sneeuwvlok op valt.
- 5 Leg het buiten onder een dakje zodat er geen nieuwe vlokken meer op kunnen vallen.
- 6 Neem het glaasje na een uur mee naar binnen. Kijk met je vergrootglas en bewonder de sneeuwvlok van dichtbij!

'Mannetjes zijn echte druktemakers'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over hun favoriete water.

Waar?

Artis in Amsterdam. In het zeeleeuwenbassin leven negen Californische zeeleeuwen. Die zijn bijna allemaal in Artis geboren. In het wild leven zeeleeuwen langs de kust van Noord- en Zuid-Amerika en ten zuiden van Australië en Nieuw Zeeland. Mannetjes worden tot tweeënhalve meter lang en wegen tot 340 kilo, vrouwtjes zijn zelden groter dan een meter tachtig en worden niet zwaarder dan 120 kilo. Zeeleeuwen worden ongeveer 30 jaar oud.

Wie?

Johan Lof is sinds 2009 zeeleeuwenverzorgster. Hij volgde in Alkmaar de opleiding Dierv verzorging.

"Ik heb dit werk altijd graag willen doen," vertelt Johan als hij de zeeleeuwen makrelen toewerpt. "Ik groeide op in Zunderdorp, tussen koeien, schapen en paarden. Dieren fascineren me sinds ik kind ben. Naast de zeeleeuwen, verzorg ik in Artis ook tapirs en moerasantilopen. Ik geef ze te eten, dien medicijnen toe als ze die nodig hebben en train ze, zodat ze zonder veel moeite een behandeling van de dierenarts kunnen ondergaan. Zeeleeuwen zijn bijzondere dieren met ieder een eigen karakter. Sommige mannetjes zijn echte druktemakers."

Wat(er)?

Het water waarin deze zeeleeuwen zwemmen komt uit zee. Het is via IJmuiden aangevoerd met een binnenvaartschip. "Als er veel regen valt of als het lange tijd droog is, vullen we het bassin aan met leidingwater en een zoutoplossing." Dat de zeeleeuwen zich in Artis thuis voelen, bleek afgelopen zomer. "In juni zijn twee zeeleeuwenpups geboren. Faye en Levi maken het goed."

Ook zeeleeuwen van dichtbij zien?

Artis is in de winter open van 9.00 tot 17.00 uur, de zeeleeuwen worden elke dag om 11.30 en 15.45 voor publiek getraind. www.artis.nl.

Winterlandschap

Sommige dieren zijn verzonken in een diepe winterslaap. Toch is er ook nu genoeg leven te bewonderen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Plassen en kanalen trekken watervogels aan en damherten en reeën zijn tussen alle kale bomen goed te zien. Vrijwillig terreinbeheerder Gonny de Haan ziet zelfs overal kleuren in de winterse duinen.

KLAPEKSTER

"Tijdens een vogelexcursie in het infiltratiegebied zag ik vorig jaar mijn tweede klapenster. Met zijn zwart-witte verenkleed is het een even opvallende als zeldzame verschijning. De klapenster jaagt op muizen, kikkers en insecten. Hij spietst zijn prooi aan scherpe takken en prikkeldraad, om zo een voorraadjie aan te leggen. Klapensteren zijn slimme jagers die worden gerekend tot de zangvogels. Hij is niet veel groter dan een merel."

ADELAARSVAREN

"Deze grote plant houdt van schaduw en vind je daarom vooral in bossen. Hij is prachtig in de zomer als zonlicht op dauw- of regendruppels

volop twinkelingen verspreidt. Ook in de winter zijn de varens bijzonder. Dan kleuren ze roest-bruin. Adelaarsvarens staan bij De Zilk en rond de speelweide bij de Oase. Als ze in het voorjaar weer boven de grond komen, zijn het net kleine groene Sinterklaasstafjes."

GROTE ZAAGBEK

"De grote zaagbek is een van de vele overwinterende eendensoorten in de Waterleidingduinen. Het mannetje oogt wit, maar heeft een roze-oranje 'boterbuik'. Ze komen uit het hoge noorden. In vlucht doen ze mij denken aan Arctische sneeuwlandschappen. Hun karakteristieke lange zaagbek (snavel) heeft scherpe randjes. Daarmee hebben ze goed grip bij het vangen van visjes, hun voornaamste voedselbron."

KROONEENDEN

"Krooneenden leven vooral in het najaar in groepen in de Waterleidingduinen. Ik zie ze vaak bij de Zwanenplas, waar ze van kranswieren snoepen. Soms is de plas vol krooneenden. Met hun rode snavel en vosrode kop zijn ze nauwelijks te missen. Prachtige beesten!"

'Krooneenden leven vooral in het najaar in groepen in de Waterleidingduinen'

GELE TRILZWAM

"Dit zwammetje is het hele jaar te zien, maar als de natuur 's winters haar kleuren verliest, valt hij pas goed op. Dan hangen trilzwammetjes als gestolde en vervormde eierdooiers aan dode takken. Ze zijn vaak te zien langs het Paardenpad bij de Oase."

STILLE GENIETER

Gonny de Haan (55) komt haar hele leven al in de Waterleidingduinen. "Vroeger maakte ik hier met mijn vader en moeder lange wandelingen. We reisden op de brommer van Amsterdam-Zuid naar de duinen. Ik bewaar mooie herinneringen aan die tijd. Na een veeleisende carrière in de financiële sector heb ik sinds enkele jaren wat meer tijd voor mezelf. Ik kom tegenwoordig dus weer wat vaker in de Waterleidingduinen. Om te wandelen met de wandelclub en twee keer per maand voor vrijwilligerswerk. Met een gezellige ploeg mensen harken we in de duinen maaisel

bijeen en voeren dit af, we ruimen puin, repareren hekwerk of gaan de woekerende Amerikaanse vogelkers te lijf. Het is fysiek inspannend maar zeer nuttig werk. Sinds ik meehelp, ben ik goed gaan beseffen dat dit prachtige natuurgebied alleen zo mooi kan blijven als het goed wordt onderhouden. Zonder vrijwilligers lukt dat niet. Dat was ook goed te merken tijdens de Landelijke Natuurwerkdag in november. Ook toen is door veel mensen veel werk verzet."

adelaarsvaren

grote zaagbek

gele trilzwam

wilde zwanen

krooneenden

Een vrolijke bezoeker liet vorig jaar dit plaatje in de sneeuw achter voor vrijwilliger Chris van Daalen.

Stuur ook uw favoriete foto naar struinen@waternet.nl.

Werkzaamheden

Maaien

Er zijn door het goede, droge najaarsweer prima vorderingen gemaakt met beheerwerkzaamheden in het duin. Zo is het ecologisch maaierwerk begin november afgerond. Alle maaivlakken liggen er weer opgeruimd bij.

Het maaien van de Schouwsloot en de Schapenwei naderen hun voltooiing. Ook de bodem van de Oosterduinrel is met de maaikorf van riet ontdaan. Als het gaat regenen kan deze duinrel weer vrij stromen. De diepe winputten zijn uitgemaaid en de maaiboot heeft ook op de kanaalbodems waterplanten verwijderd. Op de oever van het Zwarteveldekanaal is riet gemaaid en geruimd.

Bestrijding prunus

We blijven de woekerende prunus bestrijden. Zo wordt binnenkort het Hoegatterduin aangepakt. Vrijwilligers die al vanaf de nazomer vogelkers verwijderen maken goede vorderingen. Er is vooral gewerkt tussen het Rozenwaterveld en het Noordoosterkanaal, vanaf de Vlooienhoek tot de Houtpoort. Hiermee is een eerste aanzet gedaan om onze dennenbossen van prunus te bevrijden.

Grovere werk

Aannemers nemen ook een deel van de prunusbestrijding voor hun rekening. Vaak is dit het grovere werk met kranen. De komende maanden gaan zij aan de slag ten zuiden van ingang Panneland, richting Bos van Verrassingen. De prunus wordt met wortel en al verwijderd. Daarna is het eerste infiltratiegebied en het gebied langs het Bannaartkanaal tussen Van de Vliet en Dam 33 aan de beurt. Na deze werkzaamheden zetten we koeien en schapen in voor de 'nazorg'.

Schapen en koeien

De koeien van boer Ruigrok zijn trouwe bondgenoten. Na de verwijdering van prunus maken ze nieuwe planten meteen een kopje kleiner. Komende winter lopen ze in het Achter Haasveldbos, waar ze als het nodig is worden bijgevoerd. De schaapskudde, die van voor- tot najaar met de herder door het gebied trok, loopt nu in een omrasterd gebied. Volgend jaar willen we de herder opnieuw inzetten.

In het zuidelijk deel van onze duinen komen na de prunusbestrijding weer mooie 'panoramabeelden' vrij. Dat levert de komende maanden prachtige winterbeelden op!

Winter- gasten warm aanbevolen

De winter brengt ieder jaar bijzondere vogels naar de Waterleidingduinen. Vorige jaar kwam zelfs de zeldzame waterspreeuw bij ons op bezoek. Door het zuiveringsproces blijft het drinkwater hier open, zelfs als het vriest. En daar zijn wilde zwanen, wintertaling en de brilduiker maar wat blij mee. Ga mee op stap met de boswachter, leer over nog veel meer vogels en geniet van het winters landschap.

De weg van het water

In de Waterleidingduinen wordt het drinkwater voor Amsterdam voorgezuiverd. Het water volgt een lange weg van maar liefst 3 maanden, zowel onder als boven de grond. Nieuwsgierig hoe dat precies in z'n werk gaat? Ga mee met de boswachter en leer over de geheimen van het water. Deze exclusieve excursie is met een busje en kost 10,00 euro, inclusief drankje.

Leuke kadootjes voor vogels!

In het bezoekerscentrum kunt u leuke spullen voor vogels kopen: een voederplank, voederhuisje en voederstammetje. Ook is er een heus insectenhotel. Alles is gemaakt van hout uit het duin door voortijdig schoolverlaters van de Stichting Herstelling Schoolfort uit Amsterdam.

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuurbeheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp: Lava.nl (Noortje Boer)

Tekst: Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee: Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Gwen Wouters

Fotografie: Alwin Slomp, Arie Griffioen, Joop Hilster, Gerard Scholten, Michel Verschoor, Chris van Daalen

Tips voor de redactie: struinen@waternet.nl
Redactie Struinen
Vogelenzangseweg 21
2114 BA Vogelenzang

16 activiteitenkalender & info Amsterdamse Waterleidingduinen

DATUM	ACTIVITEIT	TIJD	VERTREKPUNT	KOSTEN
ZO 1 JAN	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZO 8 JAN	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	08.45 uur	ingang Oase	gratis
ZO 15 JAN	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZA 21 JAN	☎ Snertwandeling: een wandeling die uitloopt op soep	10.00 uur	BC De Oranjekom	€ 7,50
ZA 28 JAN	☎ Workshop natuurfotografie voor beginners (vanaf 16 jr)	10.00 uur	BC De Oranjekom	€ 10,-
ZA 28 JAN	☎ Wintergasten warm aanbevolen (vanaf 12 jr)	14.00 uur	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50
ZO 5 FEB	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
	☎ Midwinterwandeling 10 km wandeling of met paard en wagen	11.00 uur	ingang De Zilk	info bij BC
ZO 12 FEB	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	08.00 uur	ingang De Zilk	gratis
ZO 19 FEB	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
ZA 25 FEB	☎ Buffelen met de boswachter (vanaf 12 jr)	14.00 uur	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50
WO 29 FEB	☎ Struinen in de verboden duinen (8-12 jaar)	14.00 uur	ingang Panneland	€ 5,-
ZA 3 MRT	☎ Cursus vogelgeluiden voor beginners Cursus van 3 dagen, volgende in april en mei	7.30 uur	ingang Oase	gratis
ZO 4 MRT	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
VR 9 MRT	☎ Fietsexcursie	13.00 uur	BC De Oranjekom	€ 5,-
ZO 11 MRT	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	07.00 uur	ingang Zandvoortselaan	gratis
ZO 18 MRT	Wandeling met natuurgidsen	13.00 uur	BC De Oranjekom	gratis
WO 21 MRT	☎ Wildexcursie in busje (vanaf 16 jaar)	7.00 uur	ingang Oase	€ 5,-
ZA 24 MRT	☎ De weg van het water in busje (vanaf 16 jaar)	14.00 uur	BC De Oranjekom	€ 10,-
VR 30 MRT	☎ Fietsexcursie	13.00 uur	BC De Oranjekom	€ 5,-

BC Bezoekerscentrum

☎ Bij deze excursie is aanmelden nodig en geldt een maximum aantal deelnemers

Amsterdamse Waterleidingduinen

Dit unieke natuurgebied ligt aan de kust, ten zuiden van Zandvoort.

Bezoekerscentrum De Oranjekom

1e Leyweg 6 (ingang Oase)

2114 BH Vogelenzang

Tel: 020 – 608 75 95

Open: di t/m zo 10.00 – 17.00 uur

En op alle feestdagen

Aanmelden excursies

Vanaf een maand van te voren bij het bezoekerscentrum. Excursies duren ongeveer twee uur. Voor de fietsexcursie is een goede conditie vereist. Graag tijdig afmelden als u niet mee kunt. Meer informatie vindt u op www.waternet.nl.

Over Waternet

Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.